

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Gregor Józef

Author: Jacek Lyszczyzna

Citation style: Lyszczyzna Jacek. (2007). Gregor Józef. W: J. Lyszczyzna, D. Rott (red.), "Słownik pisarzy śląskich. T. 2" (S. 47-48). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

G

GREGOR JÓZEF, pseudonim Piast (1857—1926), ksiądz, poeta i publicysta, działacz narodowy.

Urodził się 6 marca w Witosławicach koło Koźła, gdzie jego ojciec był młynarzem. Uczęszczał do szkoły ludowej w Grzędzinie, następnie do szkoły miejskiej i gimnazjum w Głubczycach. W 1877 r. rozpoczął studia teologiczne we Wrocławiu. Był jednym ze współzałożycieli i najaktywniejszych członków działającego wśród studentów Uniwersytetu Wrocławskiego w latach 1880—1886 Towarzystwa Górnośląskiego, dla którego napisał śpiewaną na melodię *Mazurka Dąbrowskiego* pieśń *Długo Śląsk nasz ukochany...*, wzywającą młodzież do jedności i wzajemnej pomocy, zachowania wiary i szerzenia oświaty. Udzielał się również jako członek Towarzystwa Literacko-Słowiańskiego. Nawiązał wówczas pierwsze kontakty z polskimi działaczami narodowymi Śląska Górnego i Cieszyńskiego.

Niższe święcenia kapłańskie otrzymał w 1881 r. w Pradze, gdyż z powodu prowadzonych przez pruskie władze represji antykatolickich kulturkampfu wrocławskie seminarium duchowne było wówczas czasowo zamknięte, a biskup Foerster znajdował się na wygnaniu. Rok później, 15 lipca 1882 r., już we Wrocławiu otrzymał święcenia wyższe. Początkowo pełnił funkcję kapelana zamkowego u hrabiostwa Henckel-Donnersmarcków w Siemianowicach, a od 1884 r. został wikarym tamtejszej parafii. Od 1882 r. był także członkiem Dziedzictwa Błogosławionego Jana Sankandra w Cieszynie.

W tym okresie ogłosił na łamach „Schlesische Volkszeitung” (1883, nr 488, 490, 494, 500) cykl artykułów, w których przeciwstawiając się głoszonemu w niemieckiej prasie poglądom, dowodził czysto polskiego pochodzenia dialektów śląskich. Wydał też popularną broszurę *O książeczkach zabobornych i odpustach fałszowanych* (Królewska Huta 1884).

W 1885 r. przeniesiono go na parafię w Bujakowie, następnie do Strzelec, a po roku do Berlina, gdzie pełnił służbę kolejno w kościołach pw. św. Jadwigi, św. Piusa i św. Michała. W latach 1890—1898 był proboszczem w Płużnicy koło Strzelec, a stamtąd przeniesiony został do Tworkowa jako następca księdza Augustyna Weltzla, autora wielu prac z historii Śląska. Jego biografię w 1908 r. opublikował ks. Gregor w wychodzącym w latach 1905—1922 w Opolu kwartalniku „Oberschlesische Heimat”, w którym drukował także wiele innych swych rozpraw i przyczynków. Pisywał również wcześniej artykuły dla wychodzącego w latach 1887—1902 w Bytomiu ilustrowanego tygodnika „Światło” i opolskich „Głosów znad Odry”.

Ksiądz Józef Gregor zajmował się także pracą naukową z zakresu językoznawstwa i historii, zbierał przysłowia i wyrażenia ludowe, materiały dotyczące dialektów górnośląskich i historii oraz topografii regionu. Opracował i wydał m.in. pierwszą polską mapę Górnego Śląska (Mikołów 1904), uwzględniającą cechy językowe zamieszkującej ten region ludności. Wspierał różne poczynania kulturalne i oświatowe, m.in. działalność Towarzystwa Oświaty im. św. Jacka w Opolu.

Po podziale Górnego Śląska w 1922 r. pozostał w swej parafii w Tworkowie, która znalazła się po niemieckiej stronie granicy. Tam też zmarł 6 kwietnia 1926 r. i pochowany został obok kościoła.

Bibliografia

J. Gregor: *O książeczkach zabobonnych i odpustach fałszowanych*. Królewska Huta 1885; Idem: *Augustin Weltzel und seine ober-schlesischen Geschichtswerke*. Oppeln 1908.

E. Szramek: *Ks. proboszcz Józef Gregor*. W: „Roczniki Towarzystwa Przyjaciół Nauk na Śląsku”. T. 1. Katowice 1929, s. 254—258; F. Szymiczek: *Gregor Józef*. W: *Polski słownik biograficzny*. T. 8/4. Red. K. Lepszy. Wrocław 1960, s. 566—567; M. Pater: *Gregor Józef*. W: *Słownik biograficzny katolickiego duchowieństwa śląskiego XIX i XX wieku*. Red. Idem. Katowice 1996, s. 119—121.

Jacek Lyszczyna